

Beteckning: _____

Institutionen för matematik, natur- och datavetenskap

Förutsättningar för utomhuspedagogik

– en jämförande enkätstudie bland pedagoger i förskolan

Cecilia Schoning
Ht-2008

10p C-nivå

Lärarprogrammet 140p
Examinator: Christina Hultgren Handledare: Fredrik von Euler

Sammanfattning: I den här uppsatsen vill jag undersöka vad som får uteverksamhet att fungera respektive inte fungera. En jämförande enkätstudie har gjorts bland pedagoger från totalt sex förskolor med utomhuspedagogisk inriktning respektive traditionell förskolepedagogisk inriktning. Enkätstudien har kompletterats med studier av förskolornas styrdokument. Undersökningen visar att förutsättningar för utomhusverksamhet är god på alla förskolor och intresse finns för utomhusverksamhet. Förutsättningarna är dock bättre på utomhusförskolorna vilket till stor del beror på att deras utomhuspedagogiska inriktning skapar detta. Pedagogerna anser att hur väl utomhusverksamheten fungerar beror på resurser och var man väljer att lägga dem. I stort sett alla pedagoger är intresserade av utomhuspedagogik och de ser många möjligheter med detta arbetssätt. De flesta pedagoger ser positivt på utbildning i utomhuspedagogik men utbildningens nödvändighet för hur utomhusverksamhet fungerar är inte helt självklar.

Nyckelord: förutsättningar, intresse, pedagoger, utbildning, utomhuspedagogik.

Tackord:

Jag vill först och främst tacka alla de pedagoger som varit vänliga att delge mig sina tankar om utomhusverksamhet. Utan ER hade det inte blivit någon uppsats. Ni vet själva vilka ni är: Tusen tack! Jag vill även tacka min handledare Fredrik von Euler har kommit med värdefulla kommentarer under arbetets gång. Jag vill också tacka mina studiekamrater som har gjort att jag har orkat med alla inneveckorna i Gävle. Ett särskilt tack till mina rumskamrater Helena, Eva och Anja. Ungefär 150 dagar och nätter har det visst blivit! Utan er hade jag kanske inte orkat hela vägen. Det har varit mycket roligt att plugga tillsammans med er! Min man och mina barn behöver också tackas eftersom de har låtit mig vara bortrest så mycket. Kristian har dessutom läst flera av mina texter genom åren och haft en del att säga om dem, så även om denna uppsats.

Tack så mycket allihop!

Cecilia.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	Litteraturgenomgång	7
1.2.1	Pedagogen, arbetslaget och förskolan	7
1.2.2	Gården och närmiljön	8
1.2.3	Kunskap	8
1.2.4	Hälsa och rörelse	9
1.3	Frågeställningar	9
2	METOD	10
2.1	Urval	10
2.2	Datainsamlingsmetoder	10
2.3	Procedur	10
2.4	Analysmetoder	11
3	RESULTAT	11
3.1	Utomhusförskola	12
3.1.1	Lokala styrdokument	12
3.1.2	Enkät svar	12
3.2	Traditionell förskola	15
3.2.1	Lokala styrdokument	15
3.2.2	Enkät svar	15
4	DISKUSSION	19
4.1	Tillförlitlighet	19
4.2	Teoretisk tolkning	20
4.2.1	Förskolans förutsättningar	20
4.2.2	Pedagogers intresse	22
4.2.3	Pedagogers utbildning	23
4.3	Förslag till fortsatt forskning/praktisk tillämpning	25
	REFERENSER	25
	BILAGOR	27
	Bilaga 1 Följebrev	27
	Bilaga 2 Enkät	29

1 INLEDNING

I det här examensarbetet har jag valt att studera olika förskolors förutsättningar för utomhusverksamhet. I fokus för undersökningen står de faktorer som gör att utomhusverksamheten fungerar respektive inte fungerar. Mina funderingar handlar om det endast är pedagogernas intresse och utbildning som styr eller om det är viktigt om förskolan har uttalade mål för sin utomhusverksamhet. Uppsatsen kan vara av intresse för alla som vill arbeta med ett utomhuspedagogiskt arbetssätt det vill säga både pedagoger och förskolechefer.

Jag är själv intresserad av utomhuspedagogik och jag tycker mycket om att vara ute i naturen året om. I framtiden kan jag tänka mig att arbeta på en förskola som inriktar sig mot utomhuspedagogik. Jag har erfarenhet av att som vuxen upplevt lärande utomhus genom mina universitetsstudier i geovetenskap. Att se fenomen i dess rätta miljö gav mig en större förståelse för hur de fungerar än om jag bara läst om dem i en bok.

1.1 Bakgrund

Förskolans läroplan, Lpfö 98, säger att barn i förskolan ska ges möjlighet till lek, utveckling och lärande i både inom- och utomhusmiljö. Dessutom ska barn få uppleva utomhusvistelse i både planerad och naturpräglad miljö, samt få utveckla sin begreppsuppfattning och på sätt få en djupare förståelse för hur omvärlden ser ut. Förskolans uppdrag är att därtill se till att barnen tillägnar sig kretsloppstänkande samt att de får kunskaper inom naturvetenskap. Det livslånga lärandet och lusten till att lära är också något som förskolepedagogerna ska ta till vara (Utbildningsdepartementet 2006).

Att förlägga hela eller delar av sin verksamhet utomhus ger många fördelar. Vinsterna ligger exempelvis i att det förbättrar barnens hälsa, utveckling och lärande (e.g. Szczepanski i Dahlgren et al. 2007). Utomhusvistelse ger dessutom barnen större rörelsefrihet. Naturmiljö är särskilt lämpad då den i sig ger en större variation, genom att den är kuperad, och större utmaning i att träna barnens grovmotorik (Drougge 2005; Grindberg & Langlo Jagtøien 2000). Utomhusmiljön gör att barnen lär känna sin kropp, dess möjligheter och begränsningar. Att känna sin kropp gör att barnen lättare kan delta i lek och aktiviteter med andra barn (Grindberg & Langlo Jagtøien 2000). Utevistelse medför också att barn får intryck från fler sinnen än vad de får inomhus. Detta gör att barnens inhämtande av kunskap underlättas (e.g. Dahlgren i Dahlgren et al. 2007). Edman menar även att miljömedvetenhet grundläggs i unga år och det är därför viktigt att barnen tidigt får lära sig uppskatta och ta till vara den natur och miljön som vi lever i (Edman i Dahlgren et al. 2007).

1.2 Litteraturgenomgång

1.2.1 Pedagogen, arbetslaget och förskolan

För att ett utomhuspedagogiskt arbetssätt ska kunna implementeras i den dagliga verksamheten bör arbetslaget ha samma grundtankar om hur arbetet ska utformas. De enskilda pedagogerna behöver trots det inte arbeta på precis samma sätt. Det viktiga är att man till barnen förmedlar glädjen i att vara utomhus och uppskattning för naturen (Drougge 2005). När man är ute är det viktigt att även ha en pedagogisk verksamhet och inte lämna kvar pedagogiken inomhus (Granberg 2000). Inomhus- och utomhusmiljön ska ses som komplement till varandra och inte som konkurrenter (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007).

En pedagog ska vara nära till hands. Hennes uppgift är att vara med barnen, följa vad de gör och göra det barnen gör. På så sätt ser hon vad barnen ser och vad de intresserar sig för. Pedagogen ska agera som en medforskare tillsammans med barnen. Med utgångspunkt i barnens intresse kan den medforskande pedagogen hjälpa barnen vidare, ge dem nya infallsvinklar och nya kunskaper. Hon ska ge barnen stöd och inspiration i deras lek (Drougge 2005; Granberg 2000). Utevistelsen ska göras till en trevlig upplevelse för alla barn. Den medforskande pedagogen ska vara till stöd för barnen till att sätta ord på det de upplever. Barnen utvecklas då även språkligt och kommunikativt (Granberg 2000). Genom att sätta ord på sina upplevelser ser barnen sambandet mellan dem själva och omvärlden. I barngruppen får barnen även ta del av de andra barnens tolkningar och förklaringar vilket i sin tur medför att barnen får tillgång till alternativa sätt att uppfatta vår värld (Sträng & Persson 2003).

Med sitt sätt att vara kan pedagogerna förmedla till barnen alla människors och djurs lika värde samt att naturen ska aktas och tas till vara. Det skapar natur- och miljömedvetenhet (Granberg 2000). Pedagogen måste föregå med gott exempel i hur man är i naturen. Med sitt sätt att vara är pedagogen förebild och visar både medvetet och omedvetet, med gester, ord, tonfall samt mimik, hur hon upplever naturen och att vara utomhus (Strotz & Svenning i Lundegård et al. 2004; Granberg 2000).

Pedagogen måste även ha kunskap i och om naturvetenskaperna, natur- och kulturmiljön i skolans närhet tillsammans med de olika årstidernas möjligheter. Läraren måste också givetvis ha goda didaktiska kunskaper om hur barn lär om naturen och hur man skapar bra undervisningssituationer i en barngrupp utomhus och i alla väder (Szczepanski i Dahlgren et al 2007; Drougge 2005). Att lärare har varit med om utomhusliv är också en viktig erfarenhet, då de får se vad man kan göra utomhus (Strotz & Svenning i Lundegård et al. 2004). Dessutom anser Drougge att pedagogens intresse för naturen är förutsättning för att arbetet utomhus ska fungera. Drougge betonar också att det är av betydelse att pedagogen fortsätter att utbilda sig (Drougge 2005). Magntorn (2007) fann i sin avhandling att det är svårt att hitta lärare som har tillräcklig kompetens i att undervisa barn och ungdomar om naturen.

Det är också av stor betydelse att barnen ges tid till att upptäcka, undersöka och att leka. Pedagogen ska ge barnen tid så att hon dels kan vara delaktig i det som barnen intresserar sig för men även dels finnas tillgänglig för barnens frågor och funderingar (Granberg 2000). Det är också av betydelse att verksamheten i sig ger barnen tid att fördjupa sig i det som de tycker är spännande och fascinerande för tillfället. Förskolans rutiner ska vara planerade så att de inte är allt för många och att barnen inte allt för ofta behöver bryta sin lek (Drougge 2005).

1.2.2 Gården och närmiljön

Förskolegården och den närmaste omgivningen ska verka som inspiration till olika lekar och aktiviteter (Drougge 1995). Hur gården är utformad har stor betydelse för hur barnen tar sig an och leker på just den gården (Grahn i Dahlgren et al. 2007; Mårtensson 2004). En gård med olika miljöer ger i sig olika förutsättningar för olika sorters lek och aktiviteter och barnen ges då själva en större valfrihet hur de vill ta sig an den miljön (Mårtensson 2004). Naturpräglade gårdar anses ge bättre kvalitet i lek och leken blir där mer variationsrik. Barnen vistas dessutom mer utomhus på gårdar med mer natur (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007). Magntorn (2007) menar att lärare upplever att det kan vara svårt att hitta naturområden i närmiljön som lämpar sig för undervisning. För att barnen ska lära sig något är det av största betydelse att de lär känna den plats där lärandet ska äga rum. Att vid upprepade tillfällen besöka en och samma plats i exempelvis skogen gör att barnen lär känna den. De blir trygga där och lär sig lokalen och dess möjligheter. Först när barnen är trygga på platsen kan de koncentrera sig på det pedagogerna vill förmedla (Sträng & Persson 2003; Granberg 2000).

1.2.3 Kunskap

Utomhuspedagogikens fördelar ligger i att kunskapsinhämtandet grundar sig på verkligheten då upplevelserna sker på plats och i direkt anknytning till händelsen. Lärandet sker i ett sammanhang där olika delar sammanfogas och blir till en helhet (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007; Wohlin i Lundegård et al. 2004). Dahlgren menar att utomhusmiljön inte bara är en plats att vara på utan att den även agerar som lärostoff i sig. Han menar också att utomhuspedagogikens möjligheter ligger i att den ser till det hela istället för att som den traditionella undervisningen behandla varje ämne för sig (Dahlgren i Dahlgren et al. 2007). Szczepanski anser i sin tur att utomhuspedagogiken har stora möjligheter till att helt förändra den undervisning som bedrivs i Sverige i dag, då den ger nya kreativa miljöer för lärandet. Han kallar också upplevelser som erfars utomhus för förstahandserfarenheter, eftersom de upplevs i verkligheten och i den rätta miljön (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007). Intervjuade lärarstudenter och även erfarna lärare säger att förståelse för naturen och begrepp som är relaterade till naturen bör grunda sig på och kompletteras med övningar i fält och exkursioner. För att förstå och utöka sina kunskaper om de olika fenomen som uppträder i naturen bör undervisningen vara utomhusbaserad (Magntorn 2007). Undervisning utomhus och främst i naturen är en mycket bra metod för att skapa fungerande lärandesituationer (Edman i Dahlgren et al. 2007).

Barn ska få positiva upplevelser i naturen tidigt och lära sig njuta av utomhusvistelsen (Granberg 2000). Det gör också att barnen lär sig förstå den betydelse som naturen har, vilket i sin tur gör dem mer natur- och miljömedvetna (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007; Drougge 2005). Miljömedvetande grundläggs tidigt och där spelar förskolan en viktig roll i att grundlägga miljötänkande. Denna känsla för miljön och naturen håller i sig upp i vuxen ålder och som vuxna kommer de värna mer om naturen (Granberg 2000). Det är här som utomhuspedagogiken och skolan spelar en betydande roll och Sjölander säger att vi inte föds med uppskattning och intresse för naturen utan det är något vi måste lära oss (Sjölander i Dahlgren et al. 2007). Genom att låta barn vara i naturen, uppleva den och lära sig om den lär sig barnen dessutom att respektera den tillsammans med respekt för alla människor, djur och naturens lika värde (Edman i Dahlgren et al. 2007). Barn, och människor överhuvudtaget, som sällan vistas i naturen, vet inte hur de ska förhålla sig till den. De lär sig inte uppskatta den och vet följaktligen inte hur viktigt det är att akta och värna om naturen (Nyhus Braute & Bang 1997). När barn är utomhus året runt och får uppleva naturen i dess olika skeden och vid olika väderleksförhållanden lär de sig om både naturens beständighet men även om dess föränderlighet. Detta gör att barnens kunskaper om naturen fördjupas (Drougge 2005).

Utomhusmiljön medför att fler sinnen är aktiva än vad som är fallet i inomhusmiljön (Dahlgren i Dahlgren et al. 2007; Granberg 2000). Hela kroppen blir delaktig i upplevelsen vilket inte bara innebär att barnen blir mer medvetna om sin kropp och hur den förhåller sig till omgivningen, utan deras minnen av händelsen blir tydligare. När flera sinnen är engagerade tillsammans med hela kroppen upplever barnen kunskaper från flera håll och då blir kunskapen djupare och mer beständigt förankrad (Magntorn 2007; Dahlgren i Dahlgren et al. 2007; Nelsson i Dahlgren et al. 2007; Granberg 2000).

1.2.4 Hälsa och rörelse

Att vara utomhus är bra för hälsan (e.g. Nelson i Dahlgren et al. 2007; Granberg 2000). Det finns undersökningar som visar att barn på uteförskolor har lägre sjukfrånvaro än barn på traditionella förskolor (Söderström & Blennow 1998). Medan Moen et al. (2007) menar att barnens ålder är av större betydelse för sjukfrånvaro än om barnet går på en uteförskola eller en traditionell förskola. De menar att småbarn har en större sjukfrånvaro än äldre barn. De tycker också att hälsa har en vidare betydelse än sjukfrånvaro och att man istället ska se till mer långsiktiga hälsoeffekter som mental och fysisk hälsa. Nelson anser att utomhusverksamhet minskar stress och därför medför en sådan verksamhet en minskad ohälsa (Nelsson i Dahlgren et al. 2007). Att röra sig i naturen är bra för kroppens förmåga till återhämtning och denna miljö är därför bra för hälsan i stort (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007).

Rörelse och fysisk aktivitet ger friskare barn. När barn rör sig gynnas dessutom deras läroprocess (Szczepanski i Dahlgren et al. 2007). Utomhusmiljön är bättre lämpad för fysisk aktivitet, eftersom där finns större ytor till att springa och rasa. Utomhus ges barnen större möjlighet till att träna sin motorik och speciellt den grovmotoriska utvecklingen kommer mer till sin rätt (Drougge 2005; Granberg 2000; Grindberg & Langlo Jagtøien 2000). De större ytorna gör att barnen inte behöver vara rädda för att krocka eller för att bli tillstött. Framst de små barnen kan därför utveckla sina färdigheter i sin egen takt (Granberg 2000).

Genom fysisk aktivitet får barnen kännedom hur den egna kroppen fungerar. Att ha en bra kroppsuppfattning är en förutsättning för att barnen ska kunna delta i lek och i gruppens gemenskap. Barnens växande kroppar behöver dessutom rörelser av alla de slag, de bör använda hela sin kropp och ändra kroppsställning ofta. Genom att känna sin kropp och hur den fungerar underlättas dessutom barnens förmåga att tänka abstrakt. Att röra sin kropp är förutsättning för att barnen ska kunna sitta stilla och ägna sig åt lugnare aktiviteter (Grindberg & Langlo Jagtøien 2000). Naturen och naturmiljön är bra för träning av kroppens grovmotorik då den i sig är ojämn och oförutsägbar. Att röra sig i naturen gör att barnen även förbättrar smidighet och balans (Grahn i Dahlgren et al. 2007; Drougge 2005; Granberg 2000).

1.3 Frågeställningar

I denna undersökning har jag valt att fokusera på följande tre frågeställningar:

1. Vilken betydelse har förskolans mål/lokala styrdokument för en fungerande utomhusverksamhet?
2. Hur viktigt är pedagogernas intresse för hur utomhusverksamhet fungerar?
3. Vilken betydelse har pedagogernas utbildning för hur utomhusverksamhet fungerar?

2 METOD

2.1 Urval

I undersökningen ingår sex förskolor. Två av dessa förskolor har en uttalad utomhuspedagogisk inriktning vilka kallas för uteförskolor i denna rapport. Fyra förskolor arbetar enligt en mer traditionell förskolepedagogik, där man varvar inomhusverksamhet med utomhusverksamhet. Dessa förskolor kallas för traditionella förskolor i den här uppsatsen.

I denna uppsats har den respekt och hänsyn visats till de deltagande förskolorna och pedagogerna som föreslås av Johansson & Svedner (2006). Förskolorna blev informerade om studiens syfte samt vilka metoder som skulle användas, både genom telefonsamtal till förskolornas chefer och genom det bifogade informationsbrevet (Bilaga 1). I och med det inledande samtalet har förskolecheferna haft möjlighet till att välja att inte delta. I informationsbrevet står det också att för den enskilda pedagogen är deltagande i studien frivilligt. I brevet informeras även att både deltagande förskolor och pedagoger är anonyma. Varje enskild enkät är dessutom anonym.

2.2 Datainsamlingsmetoder

I detta examensarbete har en enkätstudie utförts där pedagoger i förskolan har deltagit. Enkäten har besvarats av förskollärare, barnskötare och även andra som arbetar med barn i förskolan. Dessa yrkeskategorier benämns alla som pedagoger eller lärare i denna rapport. På vissa ställen i rapporten kallas även deltagarna för hon. Det betyder inte att alla som har deltagit i enkätstudien är kvinnor utan det kan lika gärna finnas med män i studien. Som komplement till enkäterna har även förskolornas lokala styrdokument undersökts. Enkätundersökning och styrdokument har sedan relaterats till relevant litteratur.

Enkäten (se Bilaga 2) är utformad på följande sätt. Frågorna 1 – 4, 7 och 8 är formalia frågor. Frågorna 5, 9 – 12, 18, 19, 22 och 23 undersöker förskolornas möjligheter till uteverksamhet. Fråga 13 – 17, 20, 21, 23 och 25 behandlar pedagogernas intresse för utomhusverksamheten samt frågorna 26 – 28 som tar upp pedagogernas utbildning inom området. Enkäten är utformad dels som kryssfrågor (kvantitativa frågor) och dels som intervjufrågor (kvalitativa frågor) där pedagogerna ges möjlighet till att ge korta svar. Vissa av frågorna tas inte upp i resultatdelen eller i den efterföljande diskussionen. Det beror dels på att dessa frågor var inledande frågor vars syfte var att leda in informanterna på ämnet, dels visade det sig i analysarbetet att några av frågorna inte gav något för studiens syfte.

2.3 Procedur

Inför den här undersökningen kontaktades 10 förskolor. Två av förskolorna tackade nej till att delta i undersökningen på en gång och en tackade nej efter en vecka.

I den här studien har proceduren för postenkäter följts föreslagen av Dahmström (2005). Det första steget var att konstruera en provenkät. Provenkäten delades ut till fyra personer vilka arbetar i förskolan. Utifrån deras kommentarer ändrades enkätens utformning till den form som slutligen skickades ut till förskolorna (Dahmström 2005). Enkäten i sin helhet finns i Bilaga 2.

Den första kontakten med förskolorna skedde genom telefon, med förskolornas chefer. De informerades kort om syftet med studien samt i vilken form den skulle utföras. De fick sedan ta ställning till om de ansåg att det var av intresse för dem och deras förskola att delta. Därefter skickades enkäterna ut tillsammans med ett följebrev (Bilaga 1) med post. I utskicket inkluderades även ett portofritt svarskuvert, så att förskolorna skulle kunna returnera de ifyllda enkäterna. En förskola fick enkäten som en fil via e-mail tillsammans med följebrevet (Dahmström 2005).

Förskolorna fick cirka två veckor på sig att besvara enkäterna. För de förskolor som inte returnerat enkäterna efter denna tid har uppföljande påminnelser per telefon gjorts. En förskola har trots påminnelser inte besvarat enkäterna. Totalt är det sex förskolor som ingår i undersökningen.

2.4 Analyismetoder

Som ett första steg har en sammanställning av enkäter från samma förskola gjorts. Därefter har enkätsvar från uteförskolor respektive traditionella förskolor sammanfogats till två delar. De kompulerade resultaten redovisas under punkterna 3.1.2, uteförskolor samt 3.2.2, traditionella förskolor. De kvantitativa frågorna har bearbetats så till vida att svarsalternativen för varje fråga har räknats ihop. I Tabell 2, uteförskolor och Tabell 3, traditionella förskolor finns summeringarna redovisade. Därefter har några av frågorna visualiserats med hjälp av stapeldiagram, för att underlätta det fortsatta analysarbetet av materialet.

Enligt Carlström & Carlström Hagman (2006), lämpar sig små underlag (mer än 20 personer som ingår) till att identifiera huvudsakliga tendenser i materialet. I den här uppsatsen har en kvalitativ bearbetning av materialet gjorts där utifrån respondenternas enkätsvar försökt hitta mönster och strukturer i materialet. Dessa mönster och strukturer har sedan kategoriserats och på så sätt har en översiktlig bild av underlaget skapats (Carlström & Carlström Hagman 2006).

3 RESULTAT

I undersökningen deltar 32 pedagoger från sex förskolor. Sammanlagt arbetar det 50 till 60 pedagoger på dessa förskolor. Tabell 1 visar hur många pedagoger som deltog från respektive kategori.

Tabell 1. Antal förskolor och pedagoger som deltagit i studien från respektive kategori.

	Antal förskolor	Antal pedagoger
Uteförskola	2	9
Traditionell förskola	4	23
Summa	6	32

Två av förskolorna har beskrivit tydliga utomhuspedagogiska mål för sin verksamhet, från dessa deltar nio pedagoger. Förskolorna kallas för utomhusförskolor i denna uppsats. De fyra andra förskolorna arbetar på ett mer traditionellt sätt, med ett större inslag av inomhusverksamhet. De har dock alla utomhusverksamhet med i sina lokala styrdokument, men det är inte lika ingående beskrivet som för de två förskolor som kallas för uteförskolor. I den här rapporten benämns de traditionell förskola och det är 23 pedagoger från dessa förskolor som har deltagit i studien.

3.1 Utomhusförskola

3.1.1 Lokala styrdokument

Det är två av de förskolor som ingår i undersökning som har klassats som utomhusförskolor. De anger i sina lokala styrdokument att de arbetar med en utomhuspedagogisk inriktning.

De har naturen som rum för lärandet och den dagliga utevistelsen är grunden i verksamheten. En större del av verksamheten bedrivs utomhus. Genom att ge barnen ett tidigt intresse för naturen och miljön vill de grunda för ett framtida sätt att se på världen. Respekt för natur, miljö och allt som är levande är grundläggande för båda förskolorna.

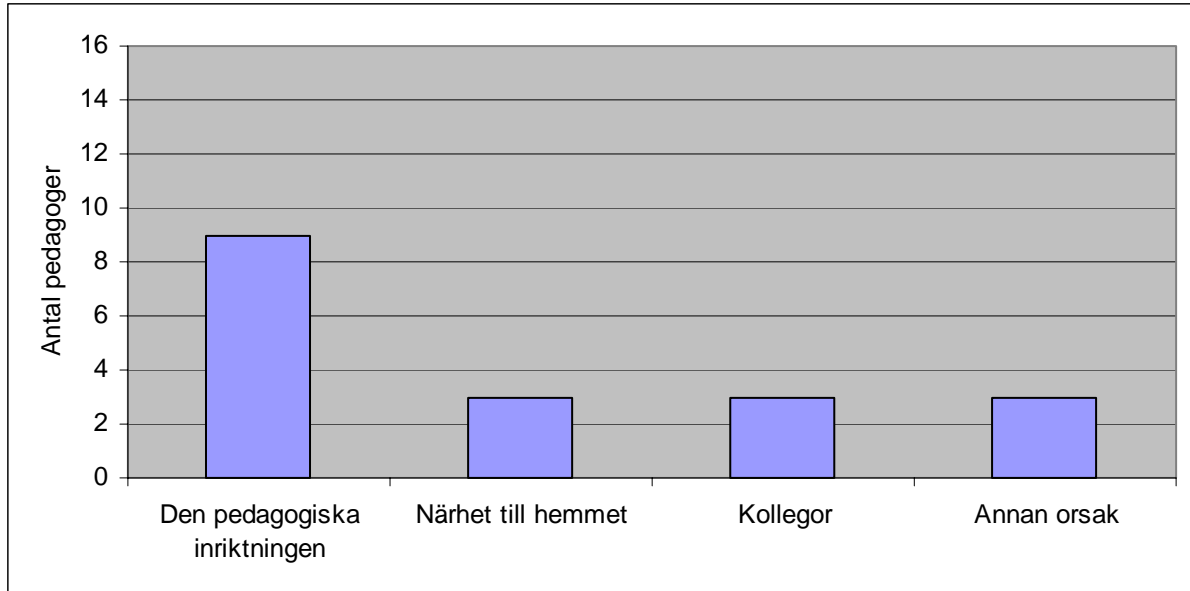
3.1.2 Enkät svar

I Tabell 2 redovisas pedagogernas svar på enkätfrågorna. De frågor som endast begärde skrivna svar redovisas i texten nedan tillsammans med resultaten från kryssfrågor och pedagogernas kommentarer. Fråga 2, 3 7 och 8 redovisas inte alls i denna resultat del.

Tabell 2. Uteförskolornas svar på enkäterna. För fråga 6 och 18 har fler svarsalternativ kunnat fyllas i. - betyder att ingen har angett detta svarsalternativ.

Fråga nr.	Svar			
1.Vilken utbildning har du?	Förskollärare 5	Lärare -	Barnskötare 2	Annan 2
6.Varför arbetar du på den här förskolan?	Ped. inr. 9	Närhet 7	Kollegor 3	Annan 4
9.Har din förskola lokalt styrdokument som innehåller utomhusverksamhet?	Nej -	Ja 9	Vet ej -	
10.Hur är intresset för utomhusverksamhet på förskolan?	Stort 9	Medel -	Litet -	Vet ej -
11.Hur är möjlighet till utomhusverksamhet på din förskola?	Mycket bra 9	OK -	Dålig -	
12.Har du stöd från ledning i frågor om utomhusverksamhet?	Nej -	Ja 9	Vet ej -	
18.Vilka hinder finns att bedriva utomhusverksamhet på din förskola?	Inga alls 8	Tid -	Eget intress -	Egen kunsk -
	Kolle. intr. -	Kolle. kuns. -	Ekonomi -	Pers. resur. -
	Egen utrust. -	Förs. utrust. -	Barn utrust. -	Närhet ute. -
19.Har ni på din avdelning mål med utomhusverksamheten?	Ja 9	Nej -		
21.Är du intresserad av utomhuspedagogik?	Ja 9	Nej -		
23.Anser du att det är tillräckligt mycket (Fråga 22)?	Lagom 9	För mycket -	För lite -	
24.Hur ofta har ni planerad pedagogisk verksamhet?	Varje dag 7	Flera ggr/v 4	1 ggr/v -	Aldrig -
25. Anser du att det är tillräckligt?	Lagom 8	För mycket -	För lite -	
26.Har du utbildning i utomhuspedagogik?	Nej -	Ja 9		
27.Anser du dig ha tillräckligt med kunskap för utomhusverksamhet?	Ja 9	Nej -		
28.Vill du utbilda/fortbilda dig i utomhuspedagogik	Ja 8	Nej 1		

Den främsta orsaken till att pedagogerna arbetar på just de här förskolorna är förskolans pedagogiska inriktning (Figur 1 och Tabell 2). Även närhet till hemmet och kollegor anges som bidragande orsak till att de vill arbeta just där de är. En pedagog nämner att det beror på små barngrupper och hög personaltäthet. För denna fråga har fler svarsalternativ kunnat markeras (Fråga 6).

Figur 1. Fråga 6, orsaken till att pedagoger på uteförskolor arbetar på just den förskolan. Pedagogerna har kunnat ange fler svarsalternativ.

Intresse för utomhusverksamhet och möjligheter till att bedriva utomhusverksamhet på förskolorna anges vara stort respektive mycket bra från samtliga deltagare. Orsaker till detta anges vara att de är just inriktade mot utomhuspedagogik. Därför känner pedagogerna också att de har stöd från förskolans ledning i frågor som rör utomhusverksamhet. Att utomhusverksamhet fungerar på dessa förskolor beror enligt pedagogerna dels på förskolornas närhet till bra naturområden såsom skog och hav samt dels på förskolornas stora och naturpräglade gårdar. Gårdarna är också utrustade med exempelvis eldplats samt terrasser med tak och infravärme (Fråga 10, 11 och 12, Tabell 2).

Det som gör att utomhusverksamhet fungerar är också att alla pedagoger i arbetslaget ”arbetar mot samma mål” som en av pedagogerna uttrycker sig. Eftersom utomhuspedagogik är förskolornas verksamhetsidé, så är det vad pedagogerna och även föräldrar har att förhålla sig till. Pedagogernas intresse och kunskap i området är också av betydelse. Pedagogerna anger också att utemiljöns utformning är viktig för deras verksamhet och de nämner tillgång på vindskydd, terrass med infravärme, grillplats och att det finns pedagogiskt material utomhus som orsaker. Närhet till naturen anges också som en bidragande faktor (Fråga 13).

Pedagogerna tycker att i stort sett allt kan göras utomhus som man gör inomhus. Ibland kanske pedagogerna behöver tänka om och se alternativa lösningar jämfört med inomhusverksamheten. De menar dock att ibland kan man behöva bedriva verksamhet inomhus. Det beror på viken årstid det är och väderleksförhållanden. Vad som kan upplevas som problematiskt är att gå på toaletten och att äta ute när det är kallt (Fråga 14 och 15).

Fördelar med utomhuspedagogik är enligt pedagogerna utrymmet. Uterummet är större vilket ger barnen mycket bra möjligheter till att träna sin grovmotorik. Dessutom anser flera pedagoger att konflikter mellan barn inte är lika många utomhus som inomhus. Positivt är också att barnen får fler sinnesintryck utomhus än inomhus och att de tränar sin koncentration.

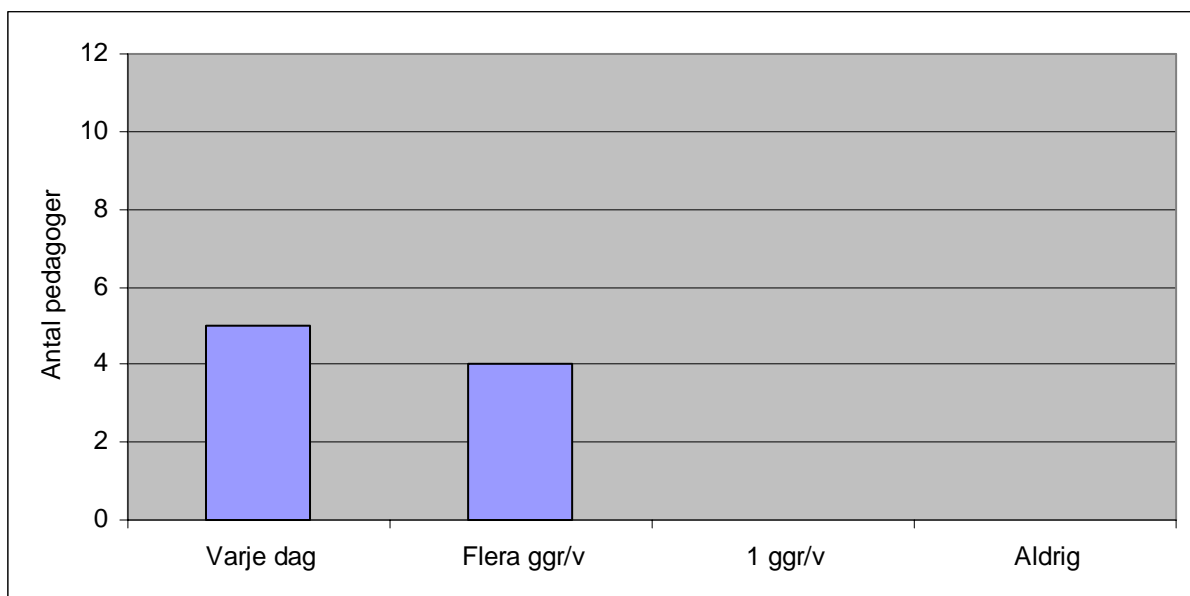
Nästan alla tar också upp hälsoperspektivet som en positiv faktor. Flera menar att både personal och barn är friskare med större välbefinnande på grund av utomhusvistelsen. Uterummet anses även vara en bra lärmiljö för barnen att lära om djur, natur och miljö (Fråga 16).

I stort ser de inga nackdelar eller hinder med att arbeta med utomhuspedagogik. Kallt och regnigt väder kan dock påverka negativt liksom att det är viktigt att föräldrarna förser sina barn med bra och funktionella kläder. Om barnen inte har lämpliga kläder måste pedagogerna vara lyhörda för barnen och vara flexibla för förändringar i vistelsetid utomhus (Fråga 17 och 18, Tabell 2). För fråga 18 har fler svarsalternativ kunnat markeras.

Pedagogernas och arbetslagens mål med utomhusverksamheten är att lyfta ut lärandet. Barnen ska få en positiv upplevelse av att vara ute. De ska tycka det är roligt. Barnen ska lustfyllt få lära sig om djur, natur och miljö vilket ger dem medvetenhet om miljön och vår natur. De ska lära sig om hänsyn och empati gentemot människor, djur, natur och miljö (Fråga 19, Tabell 2).

På frågan om vad utomhusverksamhet betyder för dem svarar en av pedagogerna "Väldigt mycket! Allt från att laga mat i skogen till att åka skidor på tomten och håva i sjön." Pedagogerna menar att de vill ge barnen positiva, roliga och lustfyllda erfarenheter av naturen, under alla årstiderna och i alla väder. Barnen lär sig då att tycka om naturen och på så sätt lär sig barnen att värna om naturen och miljön. Utomhuspedagogik är att det som vanligtvis görs inomhus istället görs utomhus. Hälsoperspektivet, den motoriska träningen, sinnesintryck och matlagning ute är också exempel som pedagogerna ger. (Fråga 20)

På förskolorna är de utomhus 25 % till 100 % av tiden. Det beror på årstiden. Under vår, sommar och höst är de utomhus i princip hela tiden. Den kortare vistelsetiden är under de allra kallaste tiderna på året, då de även äter lunch inomhus. Alla pedagogerna är nöjda med vistelsetiden ute. De anger att de har planerad verksamhet utomhus från varje dag till flera gånger i veckan (Figur 2). Där de yngre barnen har det lite mer sällan. Pedagogerna tycker också att det är tillräckligt (Fråga 22, 23, 24 och 25, Tabell 2).

Figur 2. Fråga 24, frekvens av planerad utomhusverksamhet hos uteförskolor.

Alla pedagogerna anger att de är intresserade av utomhuspedagogik. De tycker alla att de har tillräckligt med kunskaper för att bedriva utomhusverksamhet. De har alla utbildning i

utomhuspedagogik. De flesta av dem har genomgått en eller flera av Friluftsförbundet barnledarutbildningar som exempelvis Mulle. Flera av dem har gått högskolekurser i utomhuspedagogik och ett par av dem nämner också Hitta Vilse. Alla utom en anger att de vill fortbilda sig i utomhuspedagogik och där den som svarade nej menar att det räcker för tillfället. Flera av pedagogerna menar att det är värdefullt att kontinuerligt utbilda sig inom verksamhetsområdet och att man aldrig blir fullärd (Fråga 21, 26, 27 och 28, Tabell 2).

3.2 Traditionell förskola

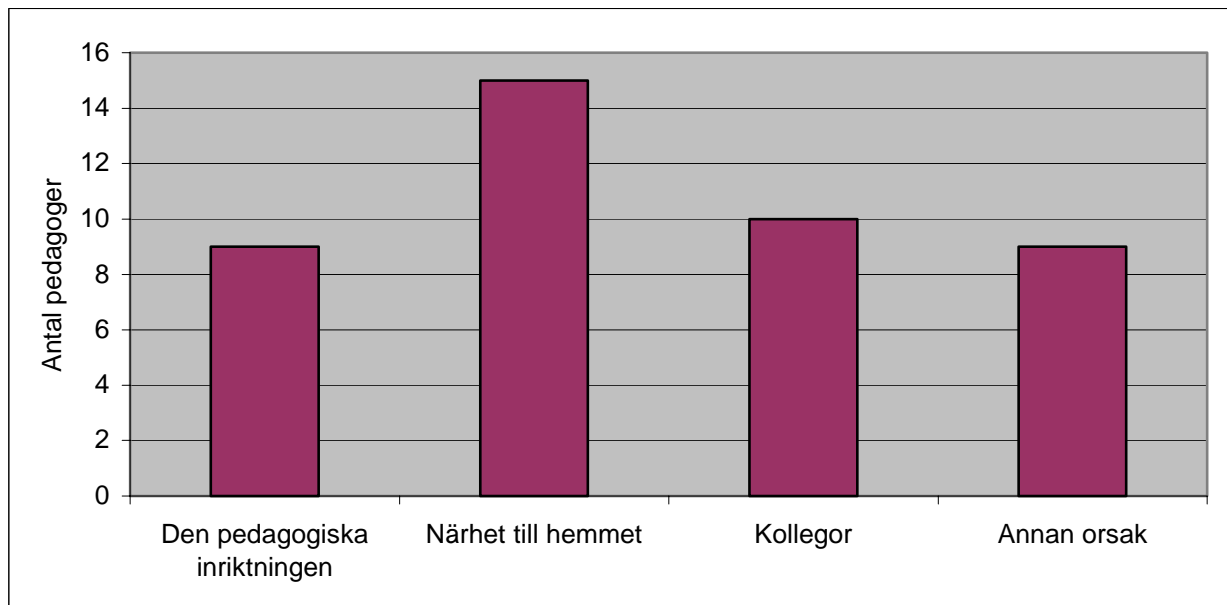
3.2.1 Lokala styrdokument

Fyra förskolor är klassade som traditionella förskolor. Med det avses att de har verksamhet både inom- och utomhus. Samtliga förskolor betonar dock vikten av den dagliga utomhusvistelsen. Förskolorna bedriver alla utomhuspedagogisk verksamhet med exempelvis en utedag i veckan när de tar med lunchen och beger sig iväg från förskoleområdet. En annan förskola har en avdelning där verksamheten till stor del bedrivs utomhus och den sista förskolan har planer på att starta en uteavdelning.

3.2.2 Enkät svar

I Tabell 3 redovisas pedagogernas svar på enkätfrågorna. De frågor som endast begärde skrivna svar redovisas i texten nedan tillsammans med resultaten från kryssfrågor och pedagogernas kommentarer. Fråga 2, 3 7 och 8 redovisas inte alls i denna resultat del.

Vid frågan varför pedagogerna arbetade på den förskola anger många av dem närhet till hemmet som orsak (Figur 3). Kollegor och förskolans pedagogiska inriktning anges också som orsaker. Andra orsaker är att de trivs på den arbetsplatsen, den har bra verksamhet och att chefen är bra (Fråga 6, Tabell 3).

Figur 3. Fråga 6, orsaken till att pedagoger på traditionell förskola arbetar på just den förskolan. Fler svarsalternativ har kunnat markeras för den här frågan.

Tabell 3. De traditionella förskolornas svar på enkäterna. För fråga 6 och 18 har fler svarsalternativ kunnat fyllas i. - betyder att ingen har angett detta svarsalternativ.

Fråga nr.	Svar			
1. Vilken utbildning har du?	Förskollärare 9	Lärare 2	Barnskötare 9	Annan 3
6. Varför arbetar du på den här förskolan?	Ped. intr. 9	Närhet 15	Kollegor 19	Annan 9
9. Har din förskola lokalt styrdokument som innehåller utomhusverksamhet?	Nej 5	Ja 15	Vet ej 2	
10. Hur är intresset för utomhusverksamhet på förskolan?	Stort 10	Medel 13	Litet -	Vet ej -
11. Hur är möjlighet till utomhusverksamhet på din förskola?	Mycket bra 13	OK 10	Dålig -	
12. Har du stöd från ledning i frågor om utomhusverksamhet?	Nej -	Ja 21	Vet ej 1	
18. Vilka hinder finns att bedriva utomhusverksamhet på din förskola?	Inga alls 17	Tid 1	Eget intress 2	Egen kunsk 4
	Kollegor intr. 4	Kolleg kuns. 1	Ekonomi 1	Pers. resur. 2
	Egen utrust. 2	Förs. utrust. 5	Barn utrust. 3	Närhet ute. 2
19. Har ni på din avdelning mål med utomhusverksamheten?	Ja 19	Nej 2	Vet ej 1	
21. Är du intresserad av utomhuspedagogik?	Ja 21	Nej 2		
23. Anser du att det är tillräckligt mycket (fråga 22)?	Lagom 21	För mycket -	För lite 1	
24. Hur ofta har ni planerat pedagogisk verksamhet?	Varje dag 5	Flera ggr/v 11	1 ggr/v 2	Aldrig 2
25. Anser du att det är tillräckligt?	Lagom 19	För mycket -	För lite 3	
26. Har du utbildning i utomhuspedagogik?	Nej 17	Ja 5		
27. Anser du dig ha tillräckligt med kunskap för utomhusverksamhet?	Ja 14	Nej 6		
28. Vill du utbilda/fortbilda dig i utomhuspedagogik	Ja 14	Nej 2	Eventuellt 2	

Pedagogerna anger att intresset för utomhusverksamhet är medelstort till stort på deras förskolor. På en förskola har de en uteavdelning, på en har de funderingar på att starta en uteavdelning och den sista förskolan arbetar man utomhus en dag i veckan. I stort sett alla tycker att de får stöd från förskolornas ledning i frågor som rör verksamhet utomhus. De tycker också att möjligheter för att bedriva uteverksamhet är mycket bra till OK. Orsaken till detta anges vara hur förskolornas gårdar är utformade samt gårdarnas möjligheter till att bedriva olika aktiviteter på. Några pedagoger tycker dock att deras gårdar kunde vara bättre utrustade med exempelvis olika pedagogiska material, tak och vindskydd. De menar också att

närhet till skog, hav och parker gör att möjligheterna är goda. Några av pedagogerna menar att personalen själva skapar förutsättningar för hur uteverksamheten fungerar (Fråga 10, 11 och 12, Tabell 3).

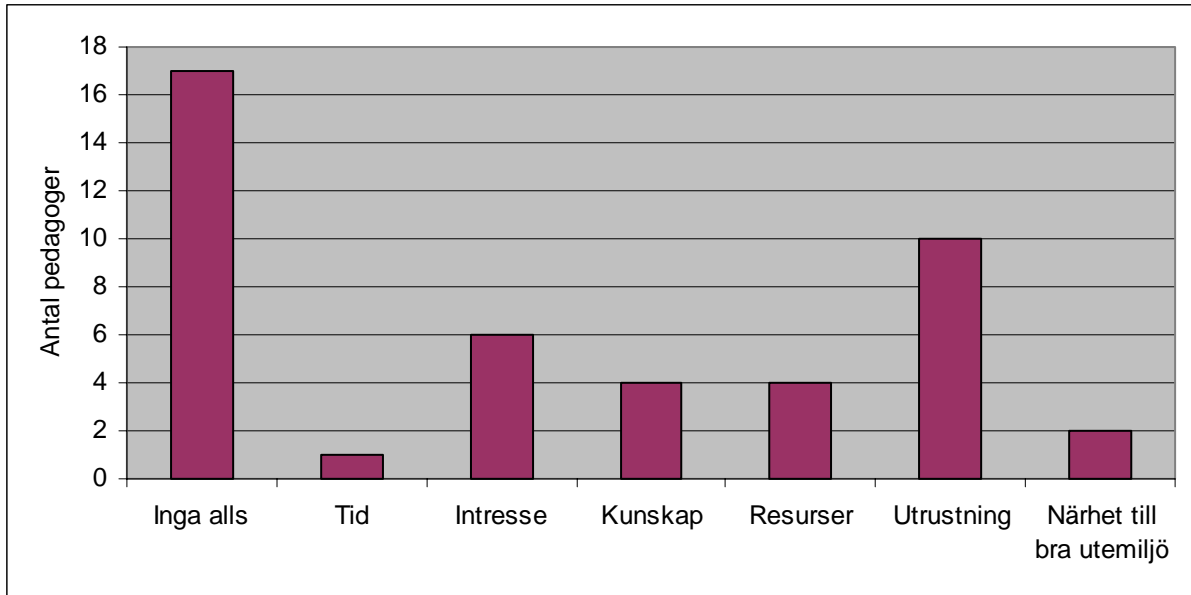
Att utomhusverksamhet fungerar beror på tillgänglighet och närhet till bra utemiljöer som den egna stora och varierade gården samt andra natur- och kulturområden. Miljön ska vara stimulerande för barnen. Det ska dessutom finnas roliga och utmanande saker för barnen att sysselsätta sig med. Att pedagogerna själva är intresserade av att vara ute är också av betydelse samt att man planerar tillsammans i arbetslaget. Flera säger också att barnens intresse för att vara ute är en förutsättning. Pedagogerna tycker i stort att det går att göra det mesta utomhus men att anpassning efter årstiden och väderlek är nödvändig. Flera anger att grovmotorisk träning och naturkunskap lämpar sig bra utomhus. Vad som fungerar eller inte fungerar är upp till pedagogerna själva och deras fantasi. Det som kan fungera mindre bra är att exempelvis klippa och rita i blåsigt väder samt att äta när det är minusgrader. Att arbeta utomhuspedagogiskt med småbarn ses också av en del pedagoger som mindre lämpligt (Fråga 13, 14 och 15).

De fördelar som anges av de flesta av pedagogerna är hälsoaspekten och frisk luft. Pedagogerna upplever att det ger friskare barn att vara mer ute. Utemiljön ger också större rörelsefrihet vilket tränar motoriken, ger färre konflikter och ger leken större frihet. Pedagogerna upplever att en längre vistelsetid utomhus är mycket bra för hälsan och att det ger både friskare barn och pedagoger (Fråga 16).

Ungefär hälften av pedagogerna anger att det inte finns några nackdelar eller hinder med utomhusverksamhet. I Figur 3 redovisas de hinder pedagoger kan uppleva i att bedriva utomhusverksamhet. Vad som också kan upplevas som hinder är att varken pedagoger, barn eller förskolan är lämpligt utrustade för denna verksamhet. Där kyla och väta anses som mest problematiskt. Där spelar kläderna en viktig roll. Det är viktigt att både barn och personal har funktionella kläder som är anpassade till vädret. De enskilda pedagogernas intresse och kunskap i utomhuspedagogik bidrar också till hur verksamheten fungerar. Att tiden inte räcker till och närhet till lämpliga utemiljöer upplevs också av några pedagoger som hinder. Någon pedagog anser att den finmotoriska träningen kommer lite i skymundan utomhus och en annan tycker att de barn som är grovmotoriskt svagare inte hänger med lika bra i utomhusaktiviteterna (Fråga 17 och 18, Tabell 3).

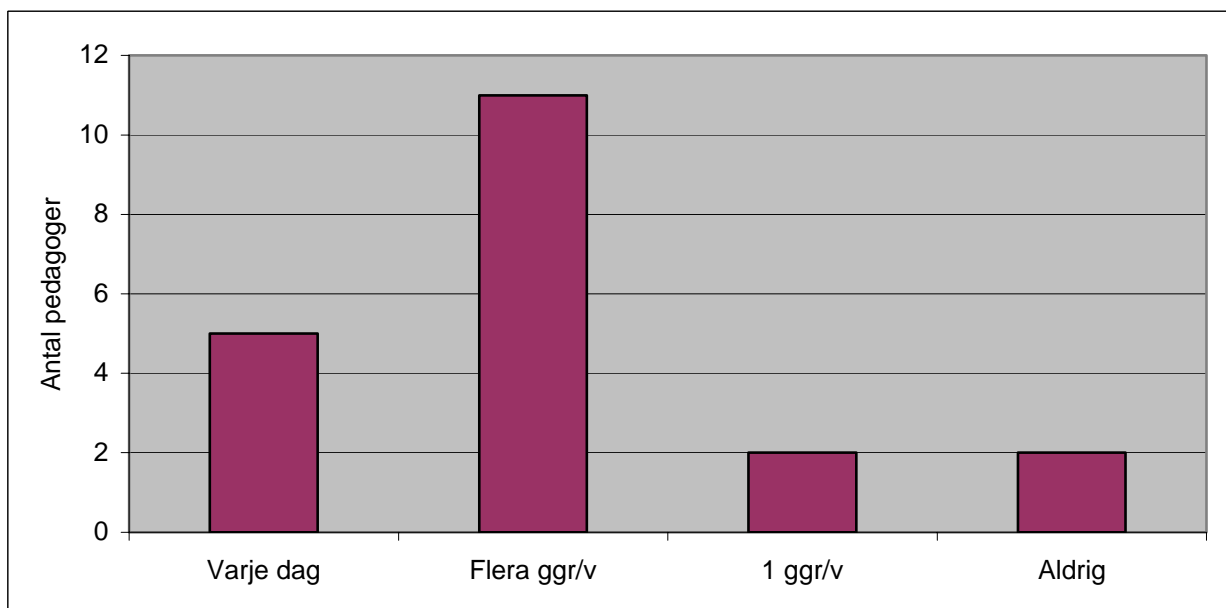
De flesta pedagogerna har mål med utevistelsen och endast två säger att de inte har det och en är osäker på om de har det. Som mål i verksamheten anges hälsoperspektivet, motorisk utveckling, naturkunskap, undervisning på plats samt stimulering för fantasi och sinnena (Fråga 19, Tabell 3).

På frågan om vad utomhusverksamhet är för dem säger en pedagog "Att genomföra verksamhet utomhus på samma grundläggande sätt som inomhus." Flera menar att utomhusverksamhet är att göra det man gör inomhus utomhus. Det är lärande i en stimulerande miljö, där helheter kan undersökas. Det ger upplevelser för alla sinnen. Det är fri och planerad lek samt att ta tillvara på och utveckla barnens fantasi och kreativitet. Det är en viktig del av verksamheten och ibland även nödvändig. Det är att måla, äta och sova ute och även promenader, frisk luft och frihet (Fråga 20).

Figur 4. Fråga 18, hinder för att bedriva utomhusverksamhet enligt pedagoger på traditionella förskolor. Fler än ett svarsalternativ har markerats. Diagrammet har kategoriserats enligt följande: Eget intresse och Kollegors intresse kallas för Intresse. Egen kunskap och Kollegors kunskap kallas här för Kunskap. Ekonomi och Personal resurser kallas för Resurser. Egen utrustning, Förskolans utrustning samt Barnens utrustning kallas för Utrustning.

Vistelsetiden ute är minst två timmar per dag, de flesta är ute längre tid fördelat på två pass per dag. De som arbetar på uteavdelningen/utedag är ute sex timmar per dag. Denna tid upplevs som lagom lång av de flesta och endast några få tycker att tiden ute är för kort. Planerade aktiviteter utomhus varierar, de flesta har det minst en gång i veckan där flertalet har aktiviteter flera gånger i veckan och några har det till och med varje dag. Ett par har det aldrig och några planerar inte i förväg utan följer barnens och pedagogernas intresse för tillfället (Figur 5). De flesta av lärarna tycker att det är tillräckligt och endast ett fåtal tycker att det är för lite tid som läggs på planerade utomhusaktiviteter (Fråga 22, 23, 24 och 25, Tabell 3).

Figur 5. Fråga 24, frekvens av planerad utomhusverksamhet hos uteförskolor.

De flesta av lärarna är intresserade av utomhuspedagogik endast två stycken säger att de inte är det och en anser att det inte är ett lämpligt arbetssätt med småbarn. De flesta av dessa pedagoger har ingen utbildning i utomhuspedagogik. De som har utbildning har främst gått Friluftsrådets barnledarutbildningar. Några av dem har också erfarenheter från friluftsliv, scout- och I ur och skur verksamhet. De flesta tycker att de har tillräckligt med kunskaper för att bedriva utomhuspedagogik och menar att man lär sig av sina kollegor. De flesta vill dock utbilda sig mer inom utomhuspedagogik. Orsaker som anges är att de vill få mer idéer och inspiration till hur de ska utveckla det fortsatta arbetet utomhus (Fråga 21, 26, 27 och 28, Tabell 3).

4 DISKUSSION

4.1 Tillförlitlighet

Både pedagoger från uteförskolor och traditionella förskolor finns representerade i denna undersökning vilket jag tycker ger den det underlag som behövs. Vad som dock kan vara ett problem är att antalet pedagoger från uteförskolor är mycket färre än från de traditionella förskolorna (nio stycken respektive 23 stycken). Det hade varit mer jämförbart och mer tillförlitligt om det hade varit ungefär lika många från respektive kategori.

Frågorna täcker de tre frågeställningarna bra. Trots det hade enkäten sett annorlunda ut om denna enkätstudie hade gjorts om. Några frågor hade exkluderats eftersom de inte gav studien något, som till exempel Fråga 2, om pedagogernas arbetsuppgifter. I själva rapporten har inte frågorna 3, 4, 5, 7 och 8 behandlats. Att fråga 4 och 5 inte är med beror på att förskolornas anonymitet inte hade kunnat garanteras om de varit med i uppsatsen. Fråga 7 och 8 gav inte heller några tydliga bidrag till studien.

Fråga 6 har av pedagogerna uppfattats som en flervalsfråga, vilket inte var meningen. I stället hade frågan undersökt den främsta orsaken till att de arbetar på den förskolan. I samband med Fråga 9 skulle pedagogerna fått exemplifiera vad förskolans styrdokument säger om utomhusverksamhet. Fråga 13 till 18 verkar flera pedagoger ha uppfattat som mycket lika varandra så att de fick svara på samma fråga flera gånger, därför skulle dessa frågor ha behövts ha omformulerats. Frågan 20 och 21 skulle ha fått bytt plats så att frågan om pedagogerna intresserar sig för utomhuspedagogik kom före, dessutom skulle dess två frågor ha flyttats fram i enkäten. Fråga 28 skulle även ha fått en följdfråga om vilken sorts utbildning de skulle vilja ha.

Alla förskolor har haft samma förutsättningar för ifyllande av enkäten. Enkäterna som skickades ut till de olika förskolorna var likadana. En förskola fick enkäten via e-mail och någonstans på vägen hände det något med deras enkät så att exempelvis en del kryssrutor försvann. Det har pedagogerna löst genom att bland annat stryka under sitt svar. Realibiliteten är hög eftersom allt material har samlats in på samma sätt. Det är ändå svårt att veta hur ifyllandet av enkäterna har gått till. Pedagogerna svar kan ha påverkats av om de fyllt i enkäten samtidigt (och kanske haft möjlighet att diskutera svaren sinsemellan) eller om de har fyllt i den var för sig.

Metoden som valts för detta arbete ger tillfredställande svar på frågeställningarna. Däremot hade exempelvis kompletterande intervjuer med förskolornas chefer gett en mer nyanserad bild av hur förskolornas förutsättningar ser ut. Eftersom många av deltagarna gav liknande svar går det att generalisera deras svar till att gälla i ett vidare perspektiv. Önskvärt hade varit

att ha en mer jämn fördelning mellan lärare från uteförskolor och traditionella förskolor vilket hade gett arbetet en bättre validitet.

4.2 Teoretisk tolkning

4.2.1 Förskolans förutsättningar

Orsaken till att pedagogerna på uteförskolorna arbetar på denna typ av förskola är främst förskolans pedagogiska inriktning, men även de andra kategorierna anges som orsaker (Figur 1). På de förskolor som arbetar mer traditionellt är svaren mer splittrade (Figur 3). För många av pedagogerna är det förskolans närhet till det egna hemmet som är en betydande orsak till att de arbetar där. Även förskolans pedagogiska inriktning och kollegor bidrar till att de har valt den arbetsplatsen. Det verkar vara så att en arbetsplats med en viss pedagogisk inriktning drar till sig personer som vill arbeta på detta sätt och dessa personer kan då tänka sig att exempelvis resa längre till sitt arbete. För andra är det närhet till hemmet samt att man trivs med kollegorna som är det viktigaste. För den här frågan har flera pedagoger fyllt i fler svarsalternativ och svaren hade kanske sett annorlunda ut om frågan hade formulerats så att de skulle ange ”den främsta orsaken” till att de arbetade där.

Intresset för utomhusverksamhet är på uteförskolorna stort medan på de traditionella förskolorna varierar mellan stort och medelstort intresse. Möjligheter att bedriva utomhusverksamhet är också goda, utomhusförskolorna anger alla mycket bra och de traditionella förskolorna har mycket bra till OK. Alla pedagoger som deltar i studien anser att det får stöd från förskolans ledning i frågor som rör utomhuspedagogik. Utom en pedagog som var osäker, vilket kan bero på att hon inte har behövt den hjälpen från ledningen. Dessa svar tillsammans med att alla förskolor har med utomhusverksamhet i sina lokala styrdokument tycker jag visar att man i förskolorna ser fördelar med att ha verksamhet ute. En av de saker jag trodde att pedagogerna skulle uppleva som hinder i att ha uteverksamhet är stora barngrupper och lite personal, men ingen av pedagogerna på de traditionella förskolorna uttrycker det så. Däremot angav några pedagoger personalresurser som ett hinder. En pedagog på uteförskolan menar dock att små barngrupper och hög lärartäthet är orsaken till att hon arbetar på den förskolan. Läroplanen säger att förskolorna ska erbjuda barnverksamhet både inomhus och utomhus (Utbildningsdepartementet 2006) vilket alla de ingående förskolorna gör. Flera av lärarna har en utedag en gång i veckan, när de är ute i stort sett hela dagen, en förskola har en uteavdelning och en förskola funderar på att starta en. Detta visar att ledning och pedagoger inser betydelsen av att vara ute. En pedagog konstaterar att utomhusverksamhet är en viktig del och ibland kanske till och med nödvändig. Vad som avses med nödvändig kan man undra. Kanske är det så att barngrupperna ändå är alltför stora vilket medför att man inte kan vara inomhus alla på en gång och därför ses uterummet och utevistelsen som nödvändig.

Förskolegårdens utseende samt om det finns lämpliga platser i närområdet menar pedagogerna skapar bra förutsättningar för en fungerande uteverksamhet. En naturpräglad gård anses av många lärare som det bästa för just detta. Miljön ska vara stimulerande för barnens fantasi och kreativitet och flera pedagoger anser att förskolans naturpräglade gårdar erbjuder detta. Att förskolegårdar med naturprägel är bra för barnen stöds av Szczepanski (i Dahlgren et al. 2007), som dessutom menar att barnens lek blir mer varierad och att vistelsetiden är längre där. Även Grahn (i Dahlgren et al 2007) och Mårtensson (2004) anser att gårdens utseende har stor betydelse för hur barnens lek blir. Gården ska vara varierad, med flera olika miljöer vilka var för sig inbjuder barnen till många skilda aktiviteter. En gård med stort inslag av natur erbjuder detta på ett självklart sätt. Gården ser jag som mycket viktig

eftersom man på förskolan tillbringar en stor del av tiden där både under lämning och hämtningstider men även för verksamhet och fri lek. På uteförskolorna anser man att deras gårdar är tillräckligt stimulerande för barnen och att den är utrustad med lämpligt pedagogiskt material. På de mer traditionella förskolorna säger man sig sakna exempelvis pedagogiskt material ute på gården. Pedagoger från uteförskolor anger att terrasser med tak och infravärme är en bidragande orsak till att uteverksamhet fungerar hos dem. Det är dessutom något som pedagoger från de traditionella förskolorna anser att de behöver. Det är självklart en fråga om resurser och lärare från de traditionella förskolorna nämner att resurser av olika slag kan vara ett hinder i att bedriva uteverksamhet. Som jag ser det är det en avvägning för inom vilka områden man vill satsa sina resurser. På en uteförskola är gården det viktigaste pedagogiska rummet medan på en traditionell förskola är det större konkurrens mellan utomhus- och inomhusmiljön i var resurserna ska läggas. Det är i detta som uteförskolorna har fördel eftersom deras arbetssätt är utomhuspedagogiskt är det också denna miljö som är prioriterad.

Det är också av betydelse att barnen får tid och inte avbryts för ofta i sin lek. Förskolan och arbetslag ska planera hur rutinerna ser ut och försöka få till en bra modell så att barnen slipper bryta leken för ofta (Drougge 2005; Granberg 2000). I och med att uteförskolorna äter lunch utomhus har de tagit bort flera rutinmoment som att klä av sig inför lunch och att klä på sig efter lunch för att gå ut igen. Barnen får längre ostörd lektid vilket Drougge (2005) menar är av betydelse för lekens kvalitet och utveckling. Flera pedagoger på de traditionella förskolorna nämner att de ofta har två utepass per dag och det tolkar jag som att de har ett avbrott mitt på dagen för lunch, som de äter inomhus. Finesser som terrasser med tak och infravärme gör det behagligare att äta ute om det är kallt och/eller regnigt vilket flera pedagoger från de traditionella förskolorna anser som problematiskt. På dessa terrasser finns även möjlighet att bedriva lugnare aktiviteter, vilket även kan leda till en bättre fungerande uteverksamhet.

Att i sin närmiljö ha lämpliga lokaler som passar sig för utomhusverksamhet anses av de flesta pedagoger som en viktig faktor. Magntorn (2007) menar att många lärare har svårigheter i att hitta miljöer i närområdet som passar till att bedriva undervisning i vilket även några av undersökningens pedagoger uttrycker. I den här studien anser dock de flesta av pedagogerna att de har passande vattendrag, skogs- och parkområden i förskolans närhet. Om pedagogerna använder sig av en speciell plats, till vilken barngruppen ofta återvänder går inte att utläsa utifrån den här enkätstudien, eftersom frågorna inte var konstruerade på detta sätt. Det är dock en fördel om man kan ha en plats dit man ofta återvänder. Kanske en gång i veckan eftersom barnen då lär känna platsen och dess möjligheter. De blir trygga där och kan istället ägna sig åt lek, utforskande och kunskapsinhämtning (Sträng & Persson 2003).

Allt som kan göras inomhus kan även göras utomhus säger de flesta pedagoger på både utomhusförskolorna och de traditionella förskolorna. De menar också att det är av betydelse att vara öppen för nya sätt att göra aktiviteter på utomhus jämfört med inomhus. En pedagog säger att det är viktigt att lärarna genomför verksamheten utomhus på samma grundläggande sätt som man gör med inomhusverksamheten. Granberg (2000) menar också att pedagogiken inte ska lämnas kvar inomhus och att det är viktigt att även ha pedagogisk verksamhet utomhus. På uteförskolorna har man pedagogisk verksamhet varje dag för de äldre barnen och flera gånger i veckan för de yngre barnen. På de traditionella förskolorna är det lite mera spritt från varje dag till aldrig. De flesta tycker att de har tillräckligt med pedagogisk uteverksamhet, ingen tycker det är för mycket och några av pedagogerna tycker att de har för lite uteverksamhet. I det här sammanhanget hade det kanske varit tillrådligt att i enkätstudien haft en fråga där pedagogen får beskriva vad pedagogisk verksamhet är för dem. Det är ganska troligt att det läggs olika innebörder av begreppet beroende på exempelvis pedagogens utbildning och personlighet.

Mina slutsatser är att förskolans mål har betydelse för hur uteverksamhet fungerar. De lokala styrdokumenterna lägger en grund till att skapa bra förutsättningar för uteverksamhet. Där syns det vilka tankar och idéer förskolan har med verksamheten. Att ange att man arbetar utomhuspedagogiskt ger också de förutsättningar som alla inblandade har att förhålla sig till. Det har uteförskolorna som ingår i undersökningen och pedagogerna uttrycker också de goda möjligheter som finns att bedriva utomhusverksamhet på sin förskola. Jag tolkar det också som att det är en fråga om resurser vilket även en del av pedagogerna antyder. Där uteförskolorna satsar på utemiljön och den utrustning som hör där till måste de traditionella förskolorna göra en avvägning mellan inom- och utomhusmiljön.

4.2.2 Pedagogers intresse

Intresse för utomhuspedagogik finns hos de flesta pedagoger som ingår i undersökningen. Detta visar sig i alla de beskrivningar som pedagogerna lämnar om alla möjligheter som finns med detta arbetssätt. Utomhusmiljön lämpar sig mycket bra till att ha naturvetenskaplig undervisning tycker många pedagoger i undersökningen. Liksom Drougge (2005) anser de att det är självklart att läraren har intresse för de naturvetenskapliga ämnena och av naturen.

Utomhusvistelsen ska vara lustfylld och det är viktigt att barnen får uppleva att det är roligt att vara utomhus. Pedagogen visar med sitt sätt att bete sig utomhus hur hon upplever utomhusvistelsen (Strotz & Svenning i Lundegård et al. 2004; Granberg 2000). Den här studien visar att de flesta av pedagogerna tycker om att vara ute, de är positiva till utomhusvistelsen och det är intresserade av att bedriva utomhuspedagogik. Endast två pedagoger i undersökningen säger att de inte är intresserade av utomhuspedagogik. Att vara intresserad anges som en betydande orsak till att uteverksamhet ska fungera. Om inte intresse finns hos pedagogerna så blir det inte bra. Det kanske är så att för de pedagoger som inte intresserar sig för utomhuspedagogik och att flytta ut verksamheten, är det ändå bättre och mer lärorikt för barnen med verksamhet inomhus. Att vara ute med en pedagog som inte trivs ute ger nog ändå inte barnen en positiv upplevelse av utevistelsen. Man ska göra det man är bra på. Det finns ett talesätt som säger ”Barn gör som vi vuxna gör och inte som vi säger.” Det är ett uttryck jag tycker att man ska ta fasta på, vi vuxna ska göra det som vi är intresserade av, barnen märker av vårt intresse eller ointresse. Det ger den bästa verksamheten. Pedagogen visar sitt intresse genom att vara en medupptäckare tillsammans med barnen (e.g. Granberg 2000). En medupptäckande pedagog ser vad barnen intresserar sig för och kan hjälpa dem vidare i utforskandet.

Utomhuspedagogik har en positiv klang hos de flesta av de pedagoger som ingår i studien. En del av dem upplever dock att intresset hos kollegor inte är lika stort som deras eget. Då är det svårt att arbeta med utomhuspedagogisk inriktning. Drougge (2005) menar att arbetslaget ändå bör ha samma idé om vilken väg de vill föra verksamheten. Den här undersökningen visar också detta då flera av pedagogerna från uteförskolorna nämner att det som gör att utomhusverksamhet fungerar hos dem sägs beror på att alla pedagoger arbetar mot samma mål. Alla som finns där har samma intresse. Även pedagoger från de traditionella förskolorna menar att det är av betydelse att alla i arbetslaget är intresserade av att vara ute och bedriva verksamhet där.

Mina slutsatser är att pedagogers intresse för utomhusverksamhet är viktig för hur bra det fungerar. De flesta pedagoger är dock intresserade av utomhuspedagogik. De ser många fördelar med att arbeta på detta sätt och få nackdelar. Genom att de själva är intresserade påverkar pedagogerna också barnen till att få en positiv känsla för uteliv och naturen. Att ha kollegor som inte visar lika stort intresse för utomhusverksamhet upplevs som negativt då det försvårar verksamheten utomhus avsevärt.

4.2.3 Pedagogers utbildning

Alla pedagoger på uteförskolorna hade någon slags utbildning i utomhuspedagogik. Endast ett fåtal av lärarna på de traditionella förskolorna har det. Flertalet av de som har utbildning anger olika barnledarutbildningar från Friluftsrådet och bara tre lärare säger att de har högskoleutbildning i området. Om pedagogerna utbildat sig på egen hand eller om de har gått utbildning genom arbetsplatsen framgår inte av studien, vilket hade varit intressant att veta.

De flesta av pedagogerna anser att de har tillräckliga kunskaper för att ha utomhusverksamhet. Från de traditionella förskolorna var det några pedagoger som menar att man lär sig mycket i arbetet tillsammans med kollegor och att de ser utbildning främst för att få idéer och tips om vad man göra utomhus. Bara tre säger att de inte vill vidareutbilda eller fortbilda sig i utomhuspedagogik och några är tveksamma. Flera av pedagogerna från båda kategorierna menar att man aldrig blir fullärd och att det alltid finns nya saker att lära sig.

Att det är så få som har högskoleutbildning beror säkert på att det i denna studie ingår både högskoleutbildade lärare och barnskötare. Ungefär hälften av de pedagoger som ingår i studien är barnskötare och de är inte behöriga till många av de högskoleutbildningar som ges i utomhuspedagogik. Man kan också fundera över vilken utbildning som behövs för att bedriva utomhusverksamhet. Är det pedagogiska och didaktiska kunskaper i utomhusverksamhet, är det endast kunskap om barn och hur de lär sig eller är det kunskap om den aktuella barngruppen och vad de barnen intresserar sig för, som är viktigt? Szczepanski menar att för att få en bra utomhuspedagogisk verksamhet behöver pedagogen besitta många olika kunskaper som kunskaper i naturvetenskap, möjligheter i närmiljön och årstidernas potentialer, dessutom är även didaktiska kunskaper önskvärda (Szczepanski i Dahlgren et al 2007). Pedagoger från uteförskolorna samt några från de traditionella förskolorna, anser att det är just deras kunskaper i utomhuspedagogik som gör att de kan arbeta med utomhusverksamhet. För dem är det viktigt att vara utbildad i området. Flera av de pedagoger som saknar utbildning i utomhuspedagogik anger dessutom att de har erfarenhet av friluftsliv på olika sätt vilket Strotz & Svenning (i Lundegård et al. 2004) menar är värdefullt för ett utomhuspedagogiskt arbetsätt.

Flertalet pedagoger i studien säger sig sakna utbildning i utomhuspedagogik men ändå anser de sig ha tillräckliga kunskaper för att bedriva utomhusverksamhet. Utifrån deras enkätsvar vill jag försöka bena ut vilka kunskaper de besitter. Studien visar att de flesta av pedagogerna och de avdelningar där de arbetar har mål med utevistelsen. Flera av dem motiverar dessutom varför de har dessa mål.

Hälsoaspekten nämns av de flesta lärare som ingår i studien som orsak till att man är utomhus. Vad är det då med utomhusmiljön som är bra för hälsan? Flera av pedagogerna menar att både barn och personal blir friskare om de är ute mycket. Att den gamla devisen om att utevistelse ger lägre sjukfrånvaro kanske inte längre håller visar en undersökning av Moen et al. (2007). Trots detta kan andra hälsoaspekter på utevistelsen fortfarande gälla med exempelvis minskad stress och en bättre mental och fysisk hälsa (e.g. Nelson i Dahlgren et al. 2007). Denna studie visar också att pedagoger tycker att utomhusvistelsen ger ett högre välbefinnande hos både barnen och dem själva. Kanske är det så att pedagogerna själva känner att de mår bra av utomhusvistelsen och drar den slutsatsen att även barnen borde göra det.

Rörelse och fysisk aktivitet är en friskfaktor menar Szczepanski (i Dahlgren et al 2007). Utomhusmiljön och främst naturen är mycket lämpliga för rörelse och motorisk träning och flera av pedagogerna exemplifierar just den grovmotoriska träningen. Det är uterummets stora utrymme som gör att det fungerar bra med dessa övningar menar Grindberg & Langlo Jagtøien (2000) vilket flera av studiens pedagoger håller med om. Granberg (2000) skriver att

de stora ytorna utomhus gör att speciellt de små barnen får träna motoriken i sin egen takt utan att riskera att bli tillstötta av andra barn. Naturmiljöns lämplighet för rörelse känner också många av pedagogerna till, vilket stöds av exempelvis Grahn (i Dahlgren et al. 2007). I och med naturmiljöns naturliga ojämnheter och oförutsägbarhet tränas inte bara barnens kroppar grovmotoriskt utan även balans och smidighet förbättras.

Pedagogerna i undersökningen visar också att de ser betydelse för barnens lärande och kunskapsinhämtande med att vara ute. Szczepanski (i Dahlgren et al. 2007) menar att utomhuspedagogikens fördelar ligger i att lärandet sker på plats. Pedagoger från uteförskolor menar att deras mål med verksamheten är att flytta ut lärandet. Att se uterummet som ett alternativt rum för lärande. Främst lärare från uteförskolorna anger att de vill att barnen ska lära sig om djur, natur och miljö genom utevistelsen. Liksom Dahlgren (i Dahlgren et al. 2007) anser de att naturen fungerar som lärostoff i sig. I och med undervisningen utomhus lär sig barnen se hur olika företeelser hänger ihop. Speciellt naturmiljön anses av utepedagogerna passa för lärande. Enligt Magntorn (2007) är exkursioner en förutsättning för att skapa en djupare förståelse för naturvetenskapliga fenomen. Att se och uppleva begrepp i deras naturliga miljö gör dem mer begripliga.

Pedagoger från uteförskolorna tar därtill upp miljömedvetenhet som ett mål mot vilken de arbetar. Att ge barnen uppskattning för natur och miljö är ett av de uppdrag som beskrivs i läroplanen (Utbildningsdepartementet 2006). När barn är i naturen lär de sig känna den, trivas i den och framför allt lär de sig respekt för djur, natur och miljö (Edman i Dahlgren et al. 2007). Det allra viktigaste enligt de flesta pedagogerna är att barnen har roligt utomhus och i naturen. Att barnen har roligt i naturen gör att de tidigt lär sig uppskatta naturens möjligheter vilket senare ger miljömedvetna vuxna (Nyhus Braute & Bang 1997).

Att utomhusmiljön ger en ökad stimulans till kroppens sinnen är också många pedagoger medvetna om. Utomhus är fler sinnen delaktiga än vad det är inomhus (e.g. Dahlgren i Dahlgren et al. 2007). Barnen får upplevelser genom känsel, hörsel, syn, lukt och smak. Upplevelser som erfars ute minns hela kroppen och kunskapen blir då djupare förankrad (e.g. Magntorn 2007).

Mina slutsatser är att utbildning i utomhuspedagogik inte helt tydligt är avgörande hur utomhusverksamhet fungerar. Däremot kan jag se att pedagoger som arbetar på uteförskolorna har utbildning som är lämplig för förskolornas arbetsätt. Trots att de flesta pedagoger på de traditionella förskolorna saknar formell kunskap och utbildning har de flesta ändå kunskap om utepedagogikens möjligheter. Att pedagoger från de traditionella förskolorna anser sig ha tillräckliga kunskaper för att bedriva utomhusverksamhet står i kontrast till de pedagoger på uteförskolan som anser att det är just deras kunskaper som ger de förutsättningar som krävs. Är det kanske så att genom utbildning ser man de brister som man förut hade innan man utbildade sig? Det livslånga lärandet som läroplanen förespråkar (Utbildningsdepartementet 2006) gäller även för pedagogerna i denna undersökning då flera av dem gärna vill vidareutbilda sig i utomhuspedagogik. Flera av dem säger till exempel att det alltid finns nya saker att lära sig och nya rön att ta del av.

4.3 Förslag till fortsatt forskning/praktisk tillämpning

Frågor som har väckts hos mig under arbetets gång är bland annat hur arbetar pedagoger med uteverksamhet för de små barnen? Orsaken till att jag började fundera över detta är att några av pedagogerna som deltog i studien anger att det inte går eller är svårt att arbeta utomhuspedagogiskt med små barn. En annan fråga som väckts handlar om närmiljön. Från alla de ingående förskolorna har pedagoger nämnt att det är deras närhet till skogsområden som en av orsakerna till att utomhusverksamhet fungerar hos dem. Det får mig att fundera över hur det exempelvis ser ut på förskolor som inte har närhet till skog. Jag funderar dessutom över promenader. Flera av pedagogerna från de traditionella förskolorna anger att de gör promenader med barnen vilket får mig att fundera över i vilket syfte promenaderna görs.

Under den här studien har jag kommit att inse betydelsen av att man i arbetslaget tillsammans diskuterar och sätter upp gemensamma mål med den verksamhet man bedriver. Det är en väg till att konkretisera sina egna tankar och hur man ser på arbetet med barnen. Det skapar dessutom tycker jag en förståelse för kollegorna och insikt i hur de ser på saken. I och med denna undersökning ser jag också med nya ögon på förskolegården. Den är mycket viktigare för barnen och verksamheten än vad jag tänkt på tidigare. Det är av betydelse att man lägger ner tid, omsorg och resurser på att skapa en inspirerande utomhusmiljö på förskolan. Jag funderar också på det här med utbildning, flera av pedagogerna tycker att de vill ha mer utbildning i utomhuspedagogik trots att de anser att de har tillräckligt med kunskap för att bedriva verksamhet. Jag håller med dem för jag tror att man alltid kan lära sig nya sätt och på sätt fånga in och möta nya barn.

REFERENSER

- Carlström I. & Carlström Hagman L.-P. 2006. Metodik för utvecklingsarbete och utvärdering. Studentlitteratur.
- Dahlgren L. O. 2007. *Om boklig bildning och sinnlig erfarenhet*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahmström K. (2005). *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Drougge S. (2005). *Miljömedvetande genom lek och äventyr i naturen – en beskrivning av I Ur och Skurs metoder*. Hägersten: Friluftsförbundet utebolaget.
- Edman S. (2007). *Konsten att låta sig förundras*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Grahn P. (2007). *Barnet och naturen*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Granberg A. (2000). *Småbarns utevistelse – naturorientering, lek och rörelse*. Stockholm: Liber.

- Grindberg T. & Langlo Jagtøien G., 2000. *Barn i rörelse. Fysisk aktivitet och lek i förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson B. & Svedner P. O. 2006. *Examensarbete i lärarutbildningen. Undersökningsmetoder och språklig utformning*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB Läromedel och utbildning.
- Magntorn, O. (2007). *Reading nature : developing ecological literacy through teaching*. Studies in Science and Technology Education No 6. The Swedish National Graduate School in Science and Technology Education, FontD. Linköping University, Norrköping , Department of Social and Welfare Studies, Norrköping, Sweden.
- Moen K.H., Bakke H. K., Bakke Ø. & Fors E. A. 2007. Preschool children's sickness absenteeism from Norwegian regular and outdoor day care centres: A comparative study. *Scandinavian Journal of Public Health* 35, 490-496.
- Mårtensson F. (2004). *Landskapet i leken. En studie av utomhuslek på förskolegården*. Acta Universitatis Agriculturae Sueciae. Agraria 464. Swedish University of Agricultural Sciences. Reproenheten, SLU Alnarp.
- Nelson N. (2007). *Den växande individens hälsa*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Nyhus Braute J. & Bang Ch. 1997. *Följ med ut: barn i naturen*. Stockholm: Universitetsförlaget.
- Sjölander S (2007). *Människans relation till naturen – från forntid till nutid*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Strotz H. & Svenning S. 2004. *Betydelsen av praktisk kunskap, den tysta kunskapen*. I: Lundegård I. Wickman P.-O. & Wohlin A. (red.), 2004. *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Sträng M. H. & Persson S., 2003. *Små barns stigar i omvärlden*. Lund: Studentlitteratur.
- Szczepanski A. 2007. *Uterummet – ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer*. I: Dahlgren L. O., Sjölander S., Strid J. P. & Szczepanski A. (red), 2007. *Utomhuspedagogik som kunskapskälla. Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Söderström M. & Blennow M. 1998. Barn på utedagis hade lägre sjukfrånvaro. *Läkartidningen* 85(15), 1670 – 1672).
- Utbildningsdepartementet, 2006. *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. Stockholm: Fritzes. URL-dokument. www.skolverket.se (Hämtad 2008-09-09).
- Wohlin A. 2004. *Kulturlandskapet och torpet i undervisningen*. I: Lundegård I. Wickman P.-O. & Wohlin A. (red.), 2004. *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

BILAGOR

Bilaga 1 Följebrev

2008-10-15

Hej,

Jag heter Cecilia och jag läser Lärarprogrammet med inriktning mot naturvetenskap (förskola/förskoleklass) vid Högskolan i Gävle.

Jag ska nu göra ett examensarbete inom utomhuspedagogik. I min uppsats ska jag undersöka förutsättningar för utomhusverksamhet. I exarbetet ingår en enkätstudie bland pedagoger i förskolan och handlar om uppfattningar om utomhusverksamhet.

Jag undrar om ni vill delta i denna studie? Enkäten riktar sig till alla som arbetar på er förskola (förskollärare, barnskötare och förskolechef). De svar jag får kommer att ligga till grund för min uppsats. Det är självklart frivilligt att delta, men jag hoppas att så många av er som möjligt vill.

Jag skulle också vilja ta del av förskolans arbetsplan, där era mål med verksamheten finns beskrivet.

Jag vill dessutom poängtera att enkäterna är anonyma, varken den enskilda pedagogen eller förskolan kommer att namnges i den slutliga rapporten.

Jag bifogar ett svarskuvert där ni kan lägga enkäter och arbetsplan. Sista svarsdatum för enkäten är den 29 oktober 2008.

Hälsningar,

Cecilia Schoning.

Telefon:

Mail:

Handledare: Fredrik von Euler, Högskolan i Gävle

Mail:

Bilaga 2 Enkät

Enkät om utomhusverksamhet

1. Vilken utbildning har du?

Förskollärare Lärare Barnskötare Annan

2. Vilka är dina arbetsuppgifter?

.....

3. Hur många år har du arbetat som lärare?

..... år.

4. Vilken typ av förskola arbetar du på?

Kommunal

Privat, ange ägandeform:

.....

5. Arbetar ni enligt en speciell pedagogik eller metodik?

Nej Ja, Ange vilken:

.....

6. Varför arbetar du på den här förskolan?

Den pedagogiska inriktningen Närhet till hemmet Kollegor

Annan orsak

7. Hur många barn finns det på din avdelning och hur gamla är de?

Antal barn:

Ålder:

8. Hur många pedagoger arbetar på din avdelning?

Antal:

9. Har din förskola ett lokalt styrdokument / arbetsplan där utomhusverksamhet nämns?

Nej Ja Vet ej

10. Hur är intresset för uteverksamhet vid din skola?

Stort Medel Litet Vet ej

11. Hur är möjligheten att bedriva utomhusverksamhet på din förskola?

Mycket bra OK Dålig

Kommentar:

12. Anser du att du får stöd från förskolans ledning / chefer i frågor som berör utomhus verksamhet?

- Nej Ja Vet ej

Kommentar:

13. Vad är det som gör att uteverksamhet fungerar anser du?

.....

14. Vad tycker du att man kan göra ute?

.....

15. Vad fungerar inte att göra utomhus?

.....

16. Vilka fördelar ser du med utomhusverksamhet?

.....

17. Vilka nackdelar ser du med utomhusverksamhet?

.....

18. Vilka hinder finns enligt dig för att bedriva utomhusverksamhet på din förskola?
 (Flera alternativ kan markeras)

- Inga alls Tid Eget intresse Egen kunskap
 Kollegors intresse Kollegors kunskap Ekonomi Personal resurser
 Egen utrustning Förskolans utrustning Barnens utrustning
 Förskolans pedagogik Närhet till bra utemiljöer
 Annat

Kommentar:

.....

19. Har ni på din avdelning några mål med utomhusverksamheten?

Ja, ange vilka:

Nej

20. Vad är utomhusverksamhet för dig?

.....
.....

21. Är du intresserad av utomhuspedagogik?

Ja Nej

22. Hur mycket är ni utomhus?

.....

23. Anser du att ni är ute tillräckligt mycket?

Lagom För mycket För lite

Kommentar:

24. Hur ofta har ni planerat pedagogisk uteverksamhet?

Varje dag Flera gånger i veckan

1 gång i veckan Aldrig

25. Anser du att det är tillräckligt (Fråga 24)?

Lagom För mycket För lite

Kommentar:

.....

26. Har du utbildning i utomhuspedagogik?

Nej Ja, Ange vilken:

.....

27. Anser du dig ha tillräckligt med kunskap för att bedriva utomhusverksamhet?

Ja Nej

28. Vill du utbilda / fortbilda dig i utomhuspedagogik?

Ja Nej

Övriga kommentarer:

.....

.....

Tack för din medverkan!

/ Cecilia Schoning.